

Nataliia DANYLIUK

Ісламізми-загальні назви в українських перекладах Корану

Анотація

У статті аналізуються семантично пов'язані з ісламом загальні назви, що з'являються в п'яти українських перекладах Корану. Ісламізми ці поділено на назви, що відображають відношення до релігії й Бога, назви, пов'язані з мусульманськими релігійними обрядами й ритуалами, назви міфологічних істот, назви частин коранічного тексту, назви культових споруд або їх частин, інші назви. Ісламізми-оніми, що функціонують в україномовних перекладах коранічного тексту характеризуються високим ступенем засвоєння українською мовою: оформилися її фонетичними й графічними засобами, набули властивих їй морфологічних форм і притаманної для неї словозміни, частково включилися в українські словотворчі процеси, подаються в загальних словниках разом із питомою лексикою (за винятком кількох лексичних одиниць). Деякі ісламізми, що з'являються в українських перекладах Священної Книги мусульман, у лексикографічних працях характеризуються іншою, не пов'язаною з ісламом семантикою. Це означає, що іноді розпізнати ісламізми можна лише завдяки контексту.

Ключові слова: українська мова, ісламська лексика, Коран, загальні назви.

Проблема мовних контактів і запозичень завжди була актуальною й привертала увагу дослідників. Проте якщо лексичні запозичення із західних мов досить часто ставали об'єктом вивчення українських мовознавців, то цього не можна сказати про запозичення з мов східних. Так в українській лінгвістиці, на відміну від, наприклад, польської чи російської, досі немає ґрунтовних студій, у яких досліджувалися б безпосередньо арабські лексичні запозичення. Арабізми, як правило, розглядаються або разом з іншою чужомовною лексикою, або ж у загальній масі орієнталізмів. Тим більше бракує в українській мовознавчій науці праць, присвячених ісламській релігійній лексиці, основним джерелом якої є саме арабська мова – мова літургічна, священна. Значною мірою це, певна річ, пов'язане з тим, що протягом тривалого часу,

у період радянського панування, релігію трактували як пережиток минулого, і все, що мало хоч якесь відношення до неї, не вважалося гідним дослідження. Крім того, не треба забувати й про те, що іслам і ісламська культура були й, очевидно, залишаються занадто екзотичними для більшості українців.

Проникненню в українське мовне середовище певної кількості семантично пов'язаних з ісламом лексем – ісламізмів – не могло не сприяти ознайомлення зі Священною книгою мусульман – Кораном, її вивчення та переклад. Сьогодні існує п'ять перекладів Корану українською мовою: Олександра Лисенецького, Яреми Полотнюка, Валерія Рибалкіна, Валерія Басирова, Михайла Якубовича.

Мета даної статті – проаналізувати ісламізми-апеллятиви, що з'являються в текстах українських перекладів Головної книги ісламу, і з'ясувати, чи ці лексеми засвоїлись українською мовою, відображені в загальних словниках української мови, чи, можливо, мають обмежену сферу вживання й побутують лише в якості термінів, відомих вузькому колу спеціалістів; і чи лексеми, зафіксовані як у словниках, так і в перекладах Корану, мають таке саме значення, чи характеризуються новим, відмінним.

Ісламізми-загальні назви, вибрані з трьох повних українських перекладів Корану – Олександра Лисенецького, Валерія Басирова, Михайла Якубовича, а також із двох часткових – переклад Яреми Полотнюка (сури 1, 2 (1-ий, 2-ий, 255-ий аяти), 24 (35-ий, 63-ій, 64-ий аяти), 35 (9–12-ий аяти), 51–53, 56, 68–70, 73–75, 77–97, 99–114) і Валерія Рибалкіна (сури 1–16, 51, 52, 55, 56, 69, 70, 75, 77–79, 83, 84, 88, 89, 100, 109, 113, 114), можна поділити на шість груп: 1) назви, що відображають відношення до релігії й до Бога; 2) назви, пов'язані з мусульманськими релігійними обрядами й ритуалами; 3) назви міфічних істот; 4) назви частин коранічного тексту; 5) назви культових споруд або їх частин; 6) інші назви.

1. Назви, що відображають відношення до релігії і Бога

Ансари (КЯ, КБ, КР-1) – буквально – „помічники”, мешканці Медини, які в 622 році уклали угоду з пророком Мухаммадом, визнавши його своїм вождем і релігійним наставником, надавши пророку й мугаджирам матеріальну підтримку й право оселитися в їхньому місті (Милославський 1991, 21); мединці, які прийняли іслам і підтримали мугаджирів – мусульман, що переселилися з Мекки в Медину (Якубович 2012, 282). Олександр Лисенецький у своєму перекладі Корану замість *ансари* вживає слово *помічники*¹.

¹ Український текст перекладу Корану Олександра Лисенецького надруковано латинськими літерами. У даній праці транслітеруємо латиницю кирилицею. Літери,

Джахілія (КБ) – буквально – „незнання”, епоха язичництва, означає доісламський період і релігійний стан мешканців Аравії до появи пророка Мухаммада; більш точно під джахілією розуміється період життя людей без пророка – час від Іси до Мухаммада (Милославский 1991, 63). У перекладі Михайла Якубовича вживається вираз *перше невігластво* – час від Ідриса до Нуха (Якубович 2012, 629); у Олександра Лисенецького – *часи незнання*.

Іслам (КЯ, КБ, КР-1), *іслям* (КЛ) – буквально означає „віддання себе богу”, „покірність” (Милославский 1991, 104).

Мугаджири (КЯ, КР-1), *мухаджири* (КБ) – „які здійснили гіджру”, мусульмани, які слідом за пророком Мухаммадом переселилися з Мекки в Медину (Милославский 1991, 177). У перекладі Олександра Лисенецького ця назва відсутня, замість неї – *перші з вимандрувавших*.

Мусульмани (КБ, КР-1, КЛ) – буквально означає „віддані ісламу”. Ця лексема жодного разу не зустрічається в перекладі Михайла Якубовича, замість *мусульмани* перекладач вживає вирази *покірні, віддані*.

Сабеї (КЯ, КР-1), *сабії* (КБ), *сабейці* (КЛ) – релігійна громада, яка займала проміжне становище між віруючими та язичниками, через що знаходилася під покровительством мусульманської общини (Милославский 1991, 201). Послідовники сабеїзму, давньої близькосхідної релігії, яка вирізняється астральними культами; серед деяких сабеїв побутувала ідея єдинобожжя (Якубович 2012, 12).

Ханіф (КЯ, КБ, КР-1) – людина, яка сповідує єдинобожжя. Згідно з мусульманськими переказами, у доісламській Аравії ханіфами називали людей, які відмовлялися поклонятися ідолам, аскетів, що дотримувалися ритуальної чистоти, вірили в єдиного бога, але не приєднувалися ні до християн, ні до іудеїв; у Корані ханіфом названо Ібрагіма (Милославский 1991, 273). У перекладі Олександра Лисенецького – *[людина] чистої віри*.

2. Назви, пов'язані з мусульманськими релігійними обрядами й ритуалами

Азан (КБ) – заклик до молитви в мусульман; згідно з переказами, азан було встановлено Мухаммадом у 622–623 роках, і полягав він у промовлянні фрази „ас-салат джаміатан” („молитва разом”) (Милославский 1991, 14). Ця лексема з'являється тільки в перекладі Валерія Басирова.

а також буквособолучення, що з'являються в перекладі Лисенецького, замінюємо наступним чином: а – а, б – б, с – ц, ć – ц', d – д, е – е, f – ф, g – г, h – г, i – i, j – й, k – к, l – л', ł – л, m – м, n – н, ñ – н', o – о, p – п, r – р, s – с, t – т, u – у, w – в, y – и, z – з, ź – ж, je – є, ji – і, ju – ю, ja – я, ch – х, cz – ч, sz – ш, szcz – щ.

Залят (КЯ, КБ) – податок на користь нужденних мусульман. Генетично залят пов'язаний з доісламським племінним звичаєм розподілу захопленої здобичі й створення своєрідного „фонду” взаємодопомоги племені. У меккських сурах означає благодіяння, матеріальну допомогу, милостиню (Милославский 1991, 74). У перекладі Корану Олександра Лисенецького замість *залят* вживається слово *милостиня*, у Валерія Рибалкіна – *очищувальна милостиня*.

Іттікаф (КЯ) – тривале перебування в мечеті задля поклоніння Аллаху (Якубович 2012, 39). Відмова від мирської суєти; ідеться про останні десять днів Рамадану, коли особливо набожні люди проводять дні й ночі в мечетях; така практика заохочується, але не є обов'язковою (Рибалкін 2002, 140). Ця лексема з'являється тільки в перекладі Корану Михайла Якубовича.

Іхрам (КЯ, КБ) – особливий стан, увійшовши в який віруючий здійснює велике (хадж) і мале (умра) паломництво (Милославский 1991, 118); обрядовий вступ паломників на територію меккської мечеті (Якубович 2012, 167). Олександр Лисенецький замість слова *іхрам* вживає *паломництво*.

Кібла (КЯ, КР-1), *кібла* (КБ), *Кібля* (КЛ) – буквально означає „те, що знаходиться навпроти”; напрям на Мекку, точніше – на Каабу, якого слід дотримуватися під час мусульманської молитви й здійснення низки ритуалів (Милославский 1991, 136). Спочатку мусульмани під час молитви поверталися обличчям до Єрусалиму, проте з другого року гіджри вони почали молитися у бік Мекки (Якубович 2012, 29).

Намаз (КБ) – канонічна молитва, один із п'яти обов'язкових приписів ісламу (Милославский, 204). Лисенецький, Якубович і Рибалкін замість слова *намаз* вживають *молитва*.

Умра (КЯ), *‘умра* (КР-1) – мале паломництво, яке включає в себе лише частину обрядів хаджу (Якубович 2012, 32). У перекладі Валерія Басирова – *мале паломництво*, у перекладі Олександра Лисенецького – *посіщене, вступ [до Кааби]*.

Хаддџ (КЯ), *хадџ* (КБ, КР-1) – паломництво до Мекки, один із п'яти „стовпів” ісламу. Кожен мусульманин хоча б раз у житті мусить здійснити хадж; людина, неспроможна зробити це, може послати свого „замісника”. (Милославский 1991, 261). Дана лексема відсутня в перекладі Корану Олександра Лисенецького, замість неї вживається слово *мандрувати*.

3. Назви міфічних істот

Гурії (КБ, КР-2) – у Корані – ті, у кого білки очей різко контрастують з чорним кольором зіниць, тобто чорноокі, – райські діви, які будуть

дружинами праведників у раю (Милославский 1991, 283). У перекладі Олександра Лисенецького – *гуриси*. Михайло Якубович, Валерій Басиров, Валерій Рибалкін та Ярема Полотнюк у своїх перекладах коранічного тексту, коли мова йде про дів мусульманського раю, вживають також лексему *чорноокі*.

Джини (КЯ, КБ, КП, КР-2), *джинни* (КР), *Джінни*, *джінни* (КЛ) – міфологічні істоти, одна з трьох категорій створених Аллахом розумних істот (дві інші – ангели й люди). Згідно з Кораном, джини були створені з бездимного вогню, мають повітряні або вогняні тіла, здатні приймати будь-яку подобу, виконувати важку роботу. Жили на землі ще до створення Адама, зазвичай ворожі людям. Згідно з переказами, бувають жіночої й чоловічої статі, мешкають у пустелях, горах і лісах. Іноді перекази до джіннів відносять також шайтанів (Милославский 1991, 66). Сімдесят друга сура коранічного тексту має назву „Аль-Джін” („Джини”). У перекладі Корану Олександра Лисенецького це – як загальна назва, так і власна.

Шайтан (КЯ, КБ, КР-1, КП) – злий дух, головне знаряддя Ібліса для спокушання людей. Шайтани створені з вогню або диму, можуть мати імена й приймати різні зовнішні форми; разом зі своїм господарем Іблісом аш-Шайтаном приречені на пекельні муки після Дня Суду (Милославский 1001, 289). Олександр Лисенецький замість слова *шайтан* вживає *сатана*.

4. Назви частин коранічного тексту

Аят (КЯ, КР-1), *айят* (КБ, КП) – буквально означає „знак”, „диво”; найменша частина коранічного тексту, „вірш”. Початкове значення слова аят у Корані – „чудо”, „знамення” (Милославский 1991, 16). Лексема *аят* з’являється в усіх українських перекладах Священної книги мусульман, крім перекладу Олександра Лисенецького, де замість *аят* вживається слово *вірш* або *знак*.

Сура (КЯ, КБ, КР-1, КЛ) – буквально – „ряд”, „ранг”; назва кожної зі 114 частин, на які ділиться текст Корану. У самому Корані сура має значення „першочергове”, „найважливіше”. Сурою називалися окремі (зазвичай короткі) „божественні одкровення”, які отримував Мухаммад. Із часом це слово набуло значення „частина коранічного тексту”, „розділ” Корану (Милославский 1991, 214).

5. Назви культових споруд або їх частин

Мечеть (КЯ, КБ, КР-1) – буквально означає „місце, де здійснюються земні поклони”; молитовний будинок ісламу (Милославский 1991, 160).

У перекладі Олександра Лисенецького замість *мечеть* виступає слово *мошея*.

Міхраб (КР-1) – ніша в стіні мечеті, звернена в сторону Мекки, позначає напрям молитви – киблу. У коранічному тексті вживається в значенні „вівтар”, „святилище” (Милославский 1991, 166). Дана лексема з’являється тільки в перекладі Валерія Рибалкіна. У Михайла Якубовича – *святилище*, у Валерія Басирова – *молитовня*, у перекладі Олександра Лисенецького – *келія*.

6. Інші назви

Джиз’я (КР-1) – подушний податок, який платили іновірці в мусульманських державах і який розглядався правознавцями, як викуп за збереження життя при завоюванні (Милославский 1991, 65). У перекладі Якубовича, а також Басирова – *данина*, у перекладі Лисенецького – *дань*.

Имам (КЯ, КБ, КР-1, КЛ) – походить від арабського дієслова *атта* – „стояти попереду”, „керувати чим-небудь”, „бути на чолі”; особа, яка керує відправою в мечеті, духовний керівник, голова мусульманської громади (Милославский 1991, 97). Той, хто очолює молитву, у ширшому значенні – вождь, голова, керівник (Якубович 2012, 24).

Мекканці – мешканці Мекки; лексема зафіксована тільки в частковому перекладі Корану Яреми Полотнюка.

Самум (КР-2, КЛ) – 1) гарячий вітер; 2) вогонь, із якого було створено джина; 3) щось страшне, болюче, своєрідна кара, позбавити якої може лише Аллах.

Хіджра (КБ) – буквально означає „виселення”; переселення Мухаммада та його соратників із Мекки в Медину (Милославский 1991, 278).

Переважно більшість ісламізмів-апелятивів, що з’являються в українських перекладах Священної книги ісламу, реєструють також словники української мови. Так, наприклад, у *Великому тлумачному словнику сучасної української мови* за редакцією В. Бусела можна знайти такі лексеми, як: *азан* – заклик до обов’язкової молитви в мусульман, який сповіщає з мінарету муедзин мечеті (Бусел 2005, 15); *геджра* (також *гіджра*, *хіджра*) – втеча Мухаммеда з Мекки в Медину 15 липня 622 року, що ознаменувало початок мусульманської ери (Бусел 2005, 226); *гурії* – у мусульманській міфології – надзвичайно вродливі, вічно юні діви, що живуть у раю і втішають праведників (Бусел 2002, 266); *джизья* – подушний податок, що його сплачувало немусульманське чоловіче населення в Османській імперії, а також у інших васально залежних від неї державах (Бусел 2005, 291); *джини* – у арабській та іранській міфології – назва добрих і злих духів (Бусел 2005, 292); *закят* – релігійний податок

з мусульман (Бусел 2005, 400); *імам* – духовний глава всіх мусульман або певної їх частини; // титул правителя мусульманської держави, наділеного релігійною, політичною і військовою владою; // мулла, який керує спільною молитвою в мечеті, а також настоятель мечеті (Бусел 2005, 492); *ірам* – верхній одяг пілігримів, у якому вони подорожують до Мекки (Бусел 2005, 505); *іслам* – магометанська релігія; мусульманство (Бусел 2005, 506), *камфора* – пахуча безбарвна кристалічна речовина, що застосовується в медицині й техніці (Бусел 2005, 516); *мечеть* – молитовний дім у мусульман (Бусел 2005, 666), *міхраб* – ніша в стіні мечеті (Бусел 2005, 680); *мусульманин* – те саме, що магометанин; той, хто визнає магометанство (Бусел 2005, 697); *намаз* – мусульманський релігійний обряд, за якого молитва супроводжується певними ustalеними рухами й ритуальним обмиванням (Бусел 2005, 723); *самаряни, самаритяни* – об'єднані в релігійну общину нащадки давньоєврейського населення Ізраїльського царства; етнічна група в Палестині (Бусел 2005, 1286); *самум* – сухий гарячий вітер у пустелях Азії та Африки; піщаний ураган (Бусел 2005, 1292); *сура* – розділ Корану (Бусел 2005, 1416); *хадж* – ходіння на прощу до Мекки й Медини, що вважається в мусульман подвигом благочестя (Бусел 2005, 1554); *шайтан* – у мусульманській міфології – злий дух; чорт, диявол (Бусел 2005, 1612).

Двадцятитомний *Словник української мови* за редакцією В. Русанівського реєструє також лексему *аят* – найменша структурна одиниця Корану (Русанівський 2010, 297); а *Етимологічно-семантичний словник українських мов* І. Огієнка – лексему *мошея* – італійський варіант слова *мечеть* (Митрополит 1988, 36).

Як бачимо, деякі ісламізми у лексикографічних працях характеризуються іншою, не пов'язаною з ісламом семантикою. Так, наприклад, *самум* у словниках української мови – це сухий гарячий вітер, тоді як у текстах українських перекладів Корану це ще й вогонь, із якого було створено джина, а також щось жахливе, болюче; *камфора* в словниках – пахуча речовина, у той час як у коранічних перекладах – живиця, напій із якої питимуть правовірні мусульмани в раю. Тобто іноді розпізнати ісламізми можливо лише завдяки контексту.

Варто також звернути увагу на лексему *іхрам*, яка на сторінках перекладу Головної книги ісламу означає особливий стан, у якому віруючі здійснюють паломництво до Мекки, а в словнику української мови *ірамом* (не *іхрамом*) названо верхній одяг цих паломників.

До слів, що мають обмежену сферу вживання, тобто з'являються в українських перекладах Корану, проте не входять до реєстру загальних словників української мови, належать назви, що відображають відношення до релігії й до Бога: *ансари, джахілія, мугаджири (мухаджири), ханіф,*

а також окремі назви, пов'язані з мусульманськими релігійними обрядами й ритуалами: *иттікаф*, *кибла* (*кібла*), *умра* (*'умра*).

Майже всі ісламізми, що зустрічаються в перекладах коранічного тексту українською мовою, походять з арабської мови, за винятком слова *шайтан*, що має гебрайське (Мельничук 2012, 368) або ефіопське походження (Мельничук 2012, 501), *самарянин* (або *самаритянин*) – грецьке походження (Фасмер 1987, 553), *намаз* – перське (Фасмер 1987, 41).

Загалом усі ці назви підпорядкувалися фонетичним законам української мови. Невластиві українській мові фонемі, як, наприклад, арабські міжзубні, фарингальні фрикативи, глибокозадньоязикові, на українському мовному ґрунті замінюються фонемами, близькими за артикуляційними ознаками, тобто відбувається процес субституції: *adhān* – *азан*; *hadjdj* – *хадж*, *qibla* – *кібла*, *кибла* та ін. Немає в українській мові і довгих голосних фонем, тому, пристосовуючись до особливостей фонетичної системи української мови, арабські голосні втрачають свою розрізнявальну ознаку довгота – короткість. Арабська *ā* (довга) і *a* (коротка) замінюються однією українською голосною *a*, наприклад: *imām* – *імам*, *samūm* – *самум* і под.; арабські фонемі *ī* (довга) та *i* (коротка) передаються через українську *i*, наприклад: *hanīf* – *ханіф*, *mīhrāb* – *міхраб* або *и djinn* – *джин* і т. д.; *ū* (довга) та *u* (коротка) замінюються однією фонемою *y*, наприклад: *sūra* – *сура*, *tuhādjir* – *мугаджир* і под.

Щодо морфологічного освоєння, то назви, що закінчуються на приголосний, на українському мовному ґрунті усвідомлюються як іменники чоловічого роду, наприклад: *азан*, *імам*, *іслам*, *міхраб*, *намаз*, *самум*, *хадж*, *шайтан*; а слова з кінцевим *-a* – як іменники жіночого роду, наприклад: *джизья*, *сура*, *гіджра* (*хіджра*) і, відповідно, набувають притаманної їм словозміни, наприклад: *імам* – *імама* – *імамові* – *імама* – *імамом* – *імамові* – *імаме*; *хадж* – *хаджу* – *хаджеві* – *хадж* – *хаджем* – *хаджеві* – *хадже*; *джизья* – *джизьї* – *джизьї* – *джизью* – *джизьєю* – *джизьї* – *джизьє*; *сура* – *сури* – *сурі* – *суру* – *сурою* – *сурі* – *суро*.

Іноді в процесі засвоєння чужомовної лексеми в новому мовному середовищі може змінюватися її категорія роду, наприклад, в арабській мові *zakāt* – це іменник жіночого роду, а в українській – чоловічого (*закят*).

У деяких словах змінюється граматична категорія числа, наприклад, лексеми *аят*, *гурія*, *джин*, *мусульманин* мають в українській мові значення однини, хоча в мові-джерелі виражають категорію множини. Множинні форми ці іменники утворюють уже за внутрішніми законами української мови, наприклад: *аят* – *аяти*, *гурія* – *гурії*, *джин* – *джини*, *мусульманин* – *мусульмани*.

На основі окремих апелятивів, що функціонують в україномовних перекладах коранічного тексту, за допомогою різних словотворчих засобів

творюються нові слова, наприклад: *іслам* – *ісламізація*, *ісламізм*, *ісламський*; *камфора* – *камфорний*, *камфоровий*, *камфороносний*; *мечеть* – *мечетний*; *мусульманин* – *мусульманка*, *мусульманство*, *мусульманський*; *самум* – *самумний*; *шайтан* – *шайтанів*. Похідних не творять (принаймні це не реєструють словники української мови) лексеми *азан*, *аят*, *гурія*, *джин*, *закят*, *міхраб*, *намаз*, *хадж*, *гіджра* (*хіджра*).

Таким чином, більшість пов'язаних з ісламом апелятивів, які можна знайти в україномовних перекладах Корану, у цілому підпорядковані фонетичній і граматичній системі української мови. Частина лексем включилася також в українські словотворчі процеси. Про високий ступінь засвоєння ісламізмів на новому мовному ґрунті свідчить і те, що вони розглядаються не в спеціальних, а в загальних словниках разом із питомою українською лексикою (за винятком лексичних одиниць *ансари*, *джахілія*, *іттікаф*, *кибла* (*кібла*), *мугаджири* (*мухаджири*), *ханіф*, *умра*).

Перелік умовних позначень назв джерел

- КБ – Басиров В., 2011, *Коран. Переклади смислів Корану українською мовою*, Сімферополь.
- КЛ – Лисенецький О., 1914, *Коран*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. Відділ рукописів, НТШ 627/1.
- КП – Полотнюк Я., 1990, *Коран*, „Всесвіт” 6, с. 90–129.
- КР-1 – Рибалкін В., 2011, *Коран. Вибрані сури (1–16)*, [w:] В. Рубель (упоряд.), *Історія Середньовічного Сходу*, Київ, с. 320–523.
- КР-2 – Рибалкін В., 2013, *Коран : давні сури (мекканських період)*, „Східний світ” 1, с. 139–160.
- КЯ – Якубович М., 2012, *Преславний Коран. Переклад смислів українською мовою*, Медина.

Список літератури

- Бусел В. (голов. ред.), 2005, *Великий тлумачний словник сучасної української мови*, Київ.
- Ковалев А., Шарбатов Г., 1998, *Учебник арабского языка*, Москва.
- Мельничук О. (голов. ред.), 2012, *Етимологічний словник української мови*, т. 6, Київ.
- Милославский Г., Негря Л. (ред.), 1991, *Ислам : Энциклопедический словарь*, Москва.
- Митрополит Іларіон, 1988, *Етимологічно-семантичний словник української мови*, т. 3, Вінніпег.

Рибалкін В., 2002, *Коран*, Київ.

Русанівський В. (голов. ред.), 2010, *Словник української мови*, т. 1, Київ.

Фасмер М., 1987, *Этимологический словарь русского языка*, т. 3, Москва.

Common Nouns of Islamic Origin in the Ukrainian Translations of the Quran

Summary

The article is devoted to analyzing common nouns semantically connected with Islam, which appear in five Ukrainian translations of the Quran. Those words will be divided into names that show attitude towards God and religion, names connected Muslim rites and religious traditions, names of mythological creatures, names of parts of the Quran, names of temples, religious buildings and their parts, other names. Common nouns of Islamic origin present in the Ukrainian translations of the Quran have a significant degree of adaptation to Ukrainian, were formed with its phonetic and grammatical means, acquired morphological form characteristic of this language, participated partly in its word formation processes, and appear in dictionaries along with Ukrainian lexis (apart from certain words). Some of the words of Islamic origin appearing in Ukrainian translations of the holy tekst of Islam and lexicographical works have semantics different from the Islamic one. This means that such words can be sometimes recognized only thanks to context in which they appear.

Keywords: Ukrainian language, Islamic lexis, Quran, common name.